

Tagajánlások.

Az Ügyrend 12. §-a értelmében 1883. évi márczius 31-ig a következő tagajánlások adattak be:

Az I-ső osztály részéről.

1. Jókai Mór tiszteleti tagúl ajánlva

S z á s z K á r o l y rendes tagtól.

Ha az Ügyrend 12. §-ának azon szabálya alól, mely szerint minden tagajánlást »a magyar nyelven kifejtett tényleges és folytonos tudományos (vagy irodalmi) munkásság kimutatásával és az ajánlott irodalmi munkáinak felsorolásával kell írásban indokolni« — kivétel megengedhető volna, azt hiszem, Jókaival szemben lehetne annak helye.

Jókai negyven év óta szolgálja tollával az irodalmat; első regénye: a Hétköznapok s a most folyó Damokosok közt a folytonos munkásság negyven éve fekszik, mely termékenységből és sikerekben csaknem páratlan a világirodalomban. Mint elbeszélő, nemcsak itthon örvend közkedveltségnek, hanem a külföld által is el van ismerve. Munkái német, angol, franczia, svéd, orosz, lengyel, dán stb. nyelvű fordításokban szereztek becsületet és dicsőséget nemcsak szerzőjüknek, hanem a magyar névnek is. Fantáziája bejárta az ismert és ismeretlen világokat, bámulatra ragadta az olvasók százezereit. Az ábrándvilág megnépesült alkotásaival s a magyar élet, néhány nagy regényében és számos kis elbeszélésében, tipikus kifejezést nyert. Előadásának bűbája meghódítja azokat is, kiknek tárgyai, meséi s jellemei, — a történeti és az élethűség ellen kifogásaik vannak. Humora prizmaként szórja sugarait és gyöngyeit.

A szépirodalom minden ágában egyenkint többet dolgozott, mint azok, kik egyiknek vagy másiknak szentelték egész életüket. Munkái egész könyvtár; s bár a regény és elbeszélés a tulnyomó, mint dráma- és versköltő is nagy sikereket aratott.

Le kell mondanom arról, hogy műveit mind elősoroljam. De ki nem ismeri a Magyar Nábobot és Kárpáti Zoltánt, Erdély aranykorát s az Új földesurat, a Politikai divatokat, a Fekete gyémántokat, a Köszívű ember fiait stb. stb.? Ki nem ismeri kisebb elbeszélései közül Sonkolyi Gergelyt, Az örmény és családja-t, A kalózkirályt — s annyi más után a Dekameront, mely tíz kötetben száz novellát foglal magában? Drámái közül csak Dózsa Györgyöt, Könyves Kálmánt, Manlius Sinistert s Miltont említem. Mint versíró, a Kakas Márton költeményei két kötetén kívül — melyek közt annyi megkapó, alkalom- s időszerű, lelkes és humoros — még egy csomó alkalmi verssel mutatta meg, hogy az alkalmiság nem zárja ki a költészetet.

De elég.

Hogy tiszteleti tagnak ajánlom őt, a rendes tagot, az Alapszabályok 14. §-ával indokolom, mely a tiszteleti tagok qualificatióját így határozza meg: »vagy oly tudománypártoló hazafiak közül választandók, kiknek megnyerése által az Akadémia díszjele öregbedését várhatja, vagy oly jeles tudósok és írók közül, kik a tudomány s irodalom) vagy az Akadémia körül érdemeket szereztek.« Jókait akármelyik vagy

szerint megilleti e megtiszteltetés; társadalmi állása, mint országgyűlési képviselő, a Szent István-rend lovagja, a Petőfi-társaság s a Hirlapírók egyesületének elnöke stb. az első —; irodalmi, ritka terjedelmű és hatású munkássága a második szempont szerint esik a mérlegbe. Az Akadémia mindenesetre nemcsak őt, hanem magát is megtisztelti, őt tiszteleti tagjává választván.

Utoljára hagytam még egy — az I. osztályt különösen érdeklő tekintet. Évenként megújúl osztályunkban a Teleki-pályázat, melyhez — az Ügyrend 129. §-a szerint — tiszteleti tag elnöklelte kívántatik. S megesett legközelebből is, hogy más osztályokból kellett fölkeríni az elnöklő tiszteleti tagot. Osztályunkban összesen hat lévén a tiszt, tagok száma, méltányos, hogy ezek hárma széptudományi s szépirodalmi legyen.

2. Gróf Kuun Géza tiszteleti tagúl ajánlva

V á m b é r y Á r m i n rendes tagtól.

Gróf Kuun Géza születési rangja és társadalmi állásánál fogva tudományos tiszteletünknek már csak azért is dízére válik, mert komoly irodalmi törekvéssel a mai magyar főúri osztály körében dicséretes kivételképen kitűnik.

A lefolyt 15 év alatt tollából kikerült dolgozatok, komoly tudományos iránya és ernaedetlen szorgalmáról fényes tanuságot tesznek. Nem is említve kisebb értekezéseit, — mint »A gyökök elméletéről«, »A sémi névszó viszonyairól«, »A sémi magánhangzókról és azoknak megjelölése módjáról«, »Adalékok Krim történetéhez« stb, melyekből kitűnik, hogy a tudós szerző az általános nyelvészet, a keleti nyelvek és a keleti népek története körében beható tanulmányokat tett; — itt leginkább a »Codex Cumanicus Bibliothecae ad templum divi Marci Venetorum« című legújabb munkájára hívom fel a tek. Akadémia figyelmét, mint olyan munkára, mely hazai irodalmunk és a magyar szellemi törekvésnek becsületére válik. A kúnok eme közel 600 éves nyelvemléke megfejtését Klaproth, Hammer és Blau Ottó megkísérelték ugyan, de egyiköknek sem sikerült, részint a szövegnek diplomatikai hűséggel való kiadásában, részint a nyelv-kincs tüzetes meghatározása és értelmezése ügyében, oly sikeresen eljárni, mint gróf Kuun Gézának. Ezt nemcsak csekélységem mint turkolog és hontárs, hanem Pavet de Courteille a nagyíhíró francia orientalista a Journal Asiatique-ban is elismeri, ki nem bírja eléggé dicsérni tudós hazánkfiának tágas nyelvismeretét és kutató szellemét. Úgy hiszem tehát, hogy mi is csak az igazságnak hódolunk, ha gróf Kuun Gézát, említett érdemeiért, tiszteleti tagnak proponáljuk.

3. Lévy József rendes tagúl ajánlva

a) Gyulai Pál rendes tagtól.

Lévy József akad. levelező tag, a Kisfaludy-Társaság tagja, Borsodmegye főjegyzője, mint költő és stilista kitűnő helyet foglal el irodalmunkban. Lyrái költeményei, melyek kétszer voltak összegyűjtve: 1852-ben, 1856-ban s ezelőtt két évvel egy teljes gyűjteményben is megjelentek (Lévy József összes költeményei. Két kötet. Buda-Pest, 1881). a legnemesebb érzések kifejezései, tiszta, szabatos formában. Élő költőink között alig van valaki, a kinek annyira hatalmában volna a nyelv és rhythmus ereje. Mint műfordító is kitűnő; Shakespeare- és Molière-fordításai, melyek a Kisfaludy-Társaság kiadásában jelentek meg, legjobb fordításaink közé tartoznak. De nem kevesebb sikerrel fordította le Burns, Longfellow, Béranger néhány kitűnő költeményét, valamint Senecának is egyik prózai művét (Vigasztalás Marciához. Budapest, 1874).

A Kisfaludy-Társaságban tartott emlékbeszédei, a régi »Pesti Napló«-ban, »Figyelő«-ben, »Koszorú«-ban, »Budapesti Szemlé«-ben megjelent irodalmi tanulmányai és kritikái, mint prózaíró is jelesnek tűntetik föl. E mellett mindig tevékeny részt vett az I. osztály költői és aesthetikai pályázatai bíráló bizottságaiban.

b) ajánlva V a d n a i K á r o l y levelező tagtól.

Noha Lévay József lev. tag ismert neve s költői és szépprózai munkálkodása fölössé teszi a tüzetes indokolást, de a fennálló rendszabály értelmében el kell mondanom az okokat, legalább röviden, melyek ez ajánlásra buzdítanak.

Lévay, föllépése-, vagyis a negyvenes évek közepe óta, az igaz magyar költészetnek hangban, nyelvben és tartalomban egyik legjelesb képviselője. Nemcsak abban művész, hogy forma és tartalom mindig összhangznak nála, hanem izlése és nyelve által is. Továbbá mint stilista a legkitünőbbek közé tartozik, akár emlékbeszédet, akár aesthetikai dolgozatot ír. Mint műfordító, nemcsak a francia és angol költők számos világhírű költeményét ültette át nyelvünkre, oly jelesen, hogy a tartalmi hűség megtartása mellett, fordításai az eredeti művek hatásával bírnak, hanem a magyar Shakespeare teljessé és jelessé tételéhez is több darabbal járult. A műgond, mely minden leírt sorát jellemzi, s mely soha sem csap át mesterkéltsebbe, egyaránt kitünteti őt akár kötött, akár kötetlen nyelven ír. S ez már maga is oly irodalmi erény, mely napjainkban mindinkább ritkúl. Az első osztály széptudományi részének mindig különös tekintettel kell lenni kitüntetései osztásánál azokra, kik a forma és nyelv művészei. S e tekintet motiválja legerősebben ajánlatomat.

4. Szarvas Gábor rendes tagúl ajánlva

a) J o a n n o v i c s G y ö r g y tiszteleti tagtól.

Szarvas Gábor, a »Magyar Nyelvőr« szerkesztője, az Akadémiának 1871. óta levelező tagja. Azóta részint az ülésekben olvasott fel a magyar nyelvészetet tárgyazó értekezéseket, részint a »Magyar Nyelvőr«-ben közlött és közöl folyvást számos dolgozatot, behatóan és kiváló szakértelemmel tárgyalván leginkább a nyelv gyakorlati használatára vonatkozó különféle kérdéseket.

A nyelvészet terén ily nagy mértékben és ilyen sikerrel kifejtett munkásságot tekintve, sürgősségnek tartom a részletekbe bocsátkozást; és ha művei közül néhányat mindamellett is kiemelek ezúttal, teszem ezt csupán csak figyelembresztés végett.

Ilyenek: a magyar igeidőkről írt, az Akadémiától jutalmazott, terjedelmes munkája; — a csángó magyarok nyelvéről közlött adatok, a melyeket ott, a csángóklakta földön ellesett e nép ajkairól. — Az ik-es igeikről szóló cikksorozat. — Az orthologia eljárásának igazolására írt számos cikkek, a melyekkel, bármennyire különbözzenek is e részben a nézetek, Szarvas Gábor kétségkívül nagyban elősegítette számos kérdésnek a tisztába hozatalát.

Az Akadémia kebelében évek hosszú során át kifejtett tevékenységét e szerint nagy buzgalommal és kiváló sikerrel folytatott nyelvmívelésnek tartom; és ez méltóvá teszi őt arra, hogy a M. T. Akadémia rendes tagjai sorában foglaljon helyet.

b) ajánlva B u d e n z J ó z s e f rendes tagtól.

Szarvas Gábor 1871. óta, hogy az I. osztálynak tagja, a magyar nyelvtudomány terén szintoly fáradhatatlanul, mint sikeresen működött. Munkásságának hatása sokkal

híresebbé vált, semhogy most annak minden egyes részleteit elő kellene sorolnom; csak annyit emelek ki, hogy főleg őt, mint a Magyar Nyelvőr szerkesztőjét illeti annak érdeme, hogy most magyar nyelvészeti kérdések iránt országszerte, kivált a fiatalabb nemzedék közt, élénk érdeklődés uralkodik, s hogy sokan a népnyelv sajátosságait megfigyelik s annak kellő ismeretére adatokat gyűjtenek. Nem kevésbé fontos Szarvas Gábornak azon munkássága, melyet a nyelvtörténeti tanulmány ügyében kifejtett, kivált mint a »Nyelvtörténeti Szótár« terjedelmes munkálatainak főintézője és vezetője.

Levelező tagsága óta a következő nagyobb dolgozatokat írta (a melyek nyelv- emlék-tanulmányra, népnyelvismertetre, szóeredetnyomozásra s egyes nyelvészeti kérdésekre vonatkoznak):

1. *A Ferencz-legenda.* (Nyelvőr I. kötet).
2. *A magyar nyelvbeli idegen szók.* (U. o. II. köt.)
3. *A moldvai csángó nyelv.* (U. o. III. k.)
4. *Az ik-es ragozás kérdése* (U. o. III. k.)
5. *A nyelvújítás apologiája.* (U. o. IV. k.)
6. *A szlavóniai tájszólás.* (U. o. V. k.)
7. *A magyar nyelv szótára.* (U. o. VII. k.)
8. *Ballagi Mór és a magyar nyelv.* (U. o. X. k.)
9. *Miklošich: A magyar nyelvbeli szláv szók.* (U. o. XI. k.)

5. Szász Béla levelező tagúl ajánlva

Beöthy Zsolt levelező tagtól.

Szász Béla, a kolozsvári tudományegyetem nyilvános rendes tanára, a költői, széptudományi és bölcséleti irodalom mezején szerzett elismerésre méltó érdemeket. Verseinek 1883. megjelent gyűjteményét a közönség és kritika egyenlő elismeréssel fogadta. E költeményeket, még pedig úgy hazafias ódáit, mint a családéletre vonatkozó verseit, az érzés igazsága és melegsége, a gondolatok tisztasága s a forma kiváló nemes-sége, szépsége, magyarossága tüntetik ki. Néhány műfordítása igazán mesteri technikát tanúsít. Enyelgése humoros költeményeiben s szatirájában ép oly nemes, mint ódáinak páthosza. Érző lélek és művelt szellem alkotásai, mely a szépnek elméletével is behatóan foglalkozott. Fischer Kunót ő ismertette legsikeresebb buzgalommal irodalmunkban. Lefordította emlékbeszédét Fichte felett s érdekes átdolgozásban mutatta be Faust-tanulmányát (Budapesti Szemle, 1865. 8. füz.) Az Akadémia könyvkiadó vállalatá számára lefordította Stuart Mill három kötetes logikáját. Széprózaí fordításaiban is (Thakeray Edmond Henrikje és Négy Györgye) finom ízlésű, tiszta nyelvű, jeles stilisztának bizonyította magát, míg a cigány költészetről írt legújabb tanulmánya együtt tünteti föl benne a kiváló készségű eszthetikust és szerencsés műfordítót.

A II. osztály részéről.

1. Deák Farkas rendes tagúl ajánlva

Ipolyi Arnold rendes tagtól.

A mióta Deák Farkast az Akadémia levelező taggá választotta, e kitüntetést nemcsak megtiszteltetésnek, hanem kötelességnek is tekintette, s az Akadémia ügyeiben több érdeklődéssel, szeretettel, lelkiismeretességgel, pontossággal nálánál senkisé ismert

el. Minden belügyében, minden tudományos vagy belügyi kérdés megvitatásában lelki ismeretesen részt vett, s ez érdeklődés eszközlé, hogy különböző bizottságokba beválasztott. A Széchenyi munkáinak kiadásával megbízott albizottságnak, a nemzetgazdasági, a történelmi, az archaeologiai bizottságoknak egyik legpontosabb tagja: s széles körű szakismerete lehetővé teszi, hogy mindazokban hasznos szolgálatokat tegyen. Rendes tagnak pedig fő kötelessége, hogy az Akadémia életében érvényesítse ismereteit, tehetségeit, s a mit e téren már eddigelé Deák tett, azzal érdemessé tette magát arra, hogy mint rendes tag szélesebb, tágasabb munkakört nyerjen.

De a mily arányban vett részt az Akadémia beléletében, épen oly arányban vett részt annak irodalmi munkálkodásában. Nemcsak az Akadémiában tartott számos értekezése, hanem az Akadémia megbízásából eszközölt kiadásai is igazolják ezt: mint ezt munkáinak ide mellékelt sorozatából láthatni.

A mai magyar történetírásnak egyik buzgó és kiváló tagja, s nem legkisebb érdeme e részben, hogy nemcsak a beltörténetet magát, hanem annak mellékágait is cultiválja. Egyszerre forráskiadó és feldolgozó, archaeolog és nemzetgazda. Nem hanyagolja el az egyes történeti kérdéseket s előszeretettel dolgozik egyik-másik történelmi kérdés tisztába hozatalán, ki csak nem rég egy évben két pályadíjat nyert: egyet az Akadémiában s egyet a Történelmi Társulatban. A Századoknak és Archaeologiai Értesítőnek éveken át egyik legmunkásabb belső dolgozótársa, s a mellékelt kimutatásban fel nem hozott számos apró értekezéssel értékesíté a folyóiratok becset. Nem legkisebb érdeme, hogy feldolgozásaiban a szép formára és a források lehető teljes feldolgozására törekszik.

Ha tehát a rendes tagok megválasztásánál az irodalmi érdemeken felül az is jó ajánló, hogy az ajánlottnak eddigi előlete kezességet nyújt arra, hogy az illető az Akadémia életében tevékeny részt fog venni, e kettős czímen Deák Farkas megérdemli, hogy rendes taggá választassék.

Deák Farkas akadémiai levelező tag történeti művei:

I. Értekezések a »Századok«-ban.

1. A gróf Wass család levéltára és a gyekői siremlék.
2. A gróf Csákyak kassai levéltára és az erdélyi fejedelmek levelezései.
3. Wesselényi Ferencz gyilkossági vád alatt.
4. A széki merénylet. (Báthori Gábor ellen. 1611.)
5. Gróf Csáky Ferencz házassága.
6. Gróf Vay Ádám berkeszi levéltára.
7. A radványi könyvtár.

II. Emlékbeszéd: 1. Szalai Ágoston felett. 2. gróf Mikó Imre felett. 3. gróf Wass Samu felett. 4. Csengery Antal felett. 5. gróf Teleki Domokos felett. 6. báró Radvánszky Antal felett. Részint az Akadémiában, részint a Történelmi társulatban.

III. Értekezések a magyar tudományos Akadémiában:

1. Nagyvárad elvesztése (székfoglaló.)
2. A Wesselényi család őseiről.
3. Nagy Csáky István élete.
4. A magyar hölgyek leveleiről.
5. A zománczozás történetéhez.

IV. Nagyobb művek.

1. Nemzetgazdaság története Magyarországon. 1866.
2. Fogságom története (mert 5 évig fogoly volt.) 1869.
3. Wesselényi Anna élete. 1875.
4. Magyar hölgyek levelei (500 levél) 1879.
5. Tököli Imre okiratai, levelei. 1881.
6. Gróf Wesselényi Ferencz nádor jellemrajza, (a Történelmi társulat kettős díjjal tüntette ki.) 1882.
7. Báthori Zsófia. Korrajz. 1882.
8. Egy főúr a XVII. században (az Akadémia pályadíjjal koszorúzta). 1883.
9. Sajtó alatt van a Bujdosók levéltára. 1883.

2. Csontos János levelező tagúl ajánlva

Wenzel Gusztáv rendes tagtól.

Csontos János, a Nemzeti Múzeum könyvtára segédörének s a M. Történelmi Társulat választmányi tagjának, tudományos munkássága, hazai multunk, a mohácsi vésznap előtti szellemi életének felvilágosítására, tehát történetünk oly részére van irányozva, mely európai fontossággal bír ugyan, melynek művelődési és kulturai viszonyai azonban még nagy homályban vannak, sőt önálló felfogás szerinti mélyebb kutatások és tanulmányozások tárgyává még alig tétettek. Csontos tehát itt nagy részben mint úttörő tűnik fel, kinek kutatásai már eddig nevezetes eredményekhez vezettek, s kitől jövőben is a hazai tudományosság még sokat, igen sokat várhat.

Kutatásainak négy irányát különböztetem meg :

1. Általános palaeographikus tanulmányokat ;
2. Magyarország szellemi életének történetére vonatkozó kutatásokat ;
3. A haza régi bibliographiájának megismerését és megismertetését ;
4. Mátyás király egykori világhírű könyvtárának, illetőleg az u. n. Corvin-codexek minél teljesebb megismertetését és valódi tudományos értékek szerinti méltatását.

Az *elsőnek* tekintetében, Csontosiban egy alaposan képesített, és a középkor s a renaissance korának írásaiban, melyeket nemcsak használni, hanem a tudomány érdekében hasznosítani is mesteri ügyességgel tud, járatos fiatal tudóst birunk. Ezen ügyességét ő nemcsak okleveleknek eredeti példányok utáni kiadásában (pl. mikor a N. Múzeum irattárában őrzött gyűjteményekből nagyobb számú okleveleket a »Hazai Okmánytárban«, az »Anjoukori Okmánytárban« stb. közölt) és a M. Történelmi Társulat vidéki gyűlései alkalmával (a Századok szerint ugyanis 1878. a kassai, 1879. a marosvásárhelyi és 1881. az eperjesi kiránduláskor) általános elismeréssel tanúsította ; hanem még sokkal nagyobb haszonnal bizonyította azt azon külföldi utazásoknál, melyeket ő a Magyarországot érdeklő codexek fölkeresése és megvizsgálása czéljából Európa nevezetesebb könyvtárainak helyeire tett (a mennyire tudom : Konstantinápolyba, Krakkóba, Velenczébe, Veronába, Modenába, Parmába, Ferrarába, Bolognába, Münchenbe, Augsburgba, Nürnbergbe, Bázélbe, Boroszlóba, Wolfenbüttelbe, Drezdába, Lipcsébe, Prágába, Raudnitzba, Brünnebe, Olmüczbe, Szalczburgba, Linczbe, Lambachba, Göttweyba és Mölkbe). Ő maga örömmel beszélt nekem, hogy e könyvtárakban vagy 25,000 középkori kéziratot átvizsgált, és pedig ezek közt számos, hazánkat érdek-

lőt, s hogy két ismeretlen Corvin-codexet, egy ismeretlen magyar codexet és egy ismeretlen Vitéz-codexet, mely Váradon iratott, talált. A herczeg Lobkowitz raudnitz-i könyvtárában talált ismeretlen codexet 1879-ben különös vizsgálódás tárgyává tette; és mint szemtanú beszélhetem el, hogy nem csekély számú kéziratot, melyek az említett könyvtárak néhányától, az ő kérése következtében, használás végett ide küldettek, a N. Múzeum helyiségeiben láttam, s egynek, mely engem különösen érdekelt (a Nagy Lajos királyunktól alapított pécsi egyetemen egykor használatban volt), én magam hasznát vettem.

A fenn jelzett *második* irányra nézve, Csontosinak éppen említett tanulmányai még fontosabbak. Erről bővebb tudósítást nyújtanak számos értekezései a »Magyar Könyvszemle« című folyóiratban, melyet a M. N. Múzeum könyvtára közrebocsát. Ezen folyóirat Magyarország régebbi kulturai életére nézve a legbecsesebb organumoknak egyike. Eddig (1876. óta) hét évfolyama jelent meg; Csontos pedig kezdetben annak egyik főmunkatársa volt s 1879. október óta szerkesztője. Különben Csontosinak részvéte a Budapesten 1882. tartott magyar országos könyvkiállításnak szervezésében, rendezésében és leírásában is ez iránti érdemeiről tanúskodik, s bizvást mondhatom, hogy 1874. óta kifejtett munkássága a N. Múzeumnál és az irodalom terén világosan bizonyítja, hogy minden igyekezete oda irányul, hogy hazánk közép- és renaissance-kori kulturai történetét minél alaposabban és többoldalúlag művelje, mely igyekezetének évről-évre több és jelesebb eredménye mutatkozik.

A közép- és renaissance-kori magyarországi bibliographiának Csontos a terem-tője. Ő a középkori könyvmásolók és betűfestők kérdését először indította meg Magyarországra nézve (M. Könyvszemle 1879: 42. 134. s 279. ll. és 1881: 205. s 289. ll.) s midőn illet egészen ismeretlen 88-at fedezett föl, és már 100-nál többet constatált, egyszerűs mind tisztába is hozta; — ő egyes nevezetesebb régebbi írók emlékéit újította meg, egyes fontosabb régi magyarországi codexeket ismertetett meg, a Magyarorszá-gban 1526. előtt létezett könyvtárak kérdését világosította fel; s néhány, hazánkban még létező könyvtárnak, pl. a pesti és pozsonyi ferenczrendiek könyvtárának átvizsgálása által, és egyéb tanulmányainak alapján új szempontokat állapított meg, melyek szerint régebbi bibliographiáinkat méltatnunk kell. A magyarországi középkori könyvtárak történetéről eredeti források alapján nagyobb-szerű munkát készít.

Végre Csontosinak a Corvinák körüli érdemeit különösen kell hangsúlyoznom.

Toldy irodalomtörténetében a Corvina maradványairól általános képet nyerünk, s Rómer az általa felkutatott Corvin-codexek számát 84-re tette. Csontos ekkor már 112 kétségtelen Corvin-codexet derített fel és ismertetett meg. Ez azon kérdés, melylyel ő folyton-folyvást foglalkozik s kezdve 1877-től, mikor Konstantinápolyból nagyobb számmal kerültek vissza Corvin-codexek, hazánkban és a külföld előtt ismételve és ismételve szólalt fel érdekökben. Különben e tárgyban nagyobb munkán, t. i. a Corvina bibliographiájának pragmatikus történetén dolgozik, mely ha elkészülend, bizton azt lehet várni, hogy ezen kérdésben, melyre nézve ő most mint specialista méltányol-tatik, európai auctoritássá lesz.

A tek. Akadémia, tagjainak választásában két tekintetet tart szeme előtt: a jelölteknek eddigi irodalmi munkásságát, és azon reményt, melyet jövőre nyújtanak. Első tekintetben a választás által elismerését fejezi ki, másodikban buzdítás által akar hatni.

Csontosira mind a két tekintetet lehet alkalmazni.

Eddigi irodalmi munkássága nagyobbára hazai folyóiratokban nyilvánult, névszerint a Könyvszemlében, a Századokban, a Literarische Berichtében stb.; a tőle megjelent értekezések számát összeszámítván, 38 értekezést találtam. Ezekben mindazáltal nemcsak a mennyiséget, hanem a minőséget is szemügyre kell vennünk, minőségöknél fogva pedig felfogásra nézve önálló, és kifejtésre nézve további munkásságra alapot nyújtanak.

Mint önálló munkája jelent meg:

1. *A Konstantinápolyból visszaérkezett Corvin-codexek ismertetése.* Budapest, 1877.
2. *A budapesti 1882-ki országos könyvkiállítás latin kéziratai.* Budapest, 1882.

A külföldi irodalom is, névszerint Petzholdt: »Neue Anzeiger für Bibliographie und Bibliothekwissenschaft« nagy elismeréssel nyilatkozik Csontosiról.

Azonban hasonló tekintetbe vételt érdemel azon nemes lelkesedése, melylyel a haza kulturai történetéhez viseltetik, s melytől — az eddigi előzményeket tekintve — a legjelesebb eredményeket lehet várni.

3. **Felméri Lajos** levelező tagúl ajánlva

Brassai Sámuel rendes tagtól.

Felméri Lajos kolozsvári egyetemi tanár irodalmi munkásságáról fényesen tanúskodik dolgozatainak ide mellélt névsora. Csak azt teszem hozzá, hogy egyikök sem fordítás, se nem compilatio, hanem mindenike széles tapasztalás, beható tanulmány és érett megfontolás eredménye. Hazai irodalmunknak a nevelés-tanítási szakban tetemes gyarapítására szolgálnak és maradandó díszére válnak Felméri Lajos iratai.

Irodalmi dolgozatai:

Az iskolázás jelene Angolországban, két nagy kötet. I. köt. Népoktatás; II. köt. közép- és felsőoktatás. Budapest, 1881.

Úti levelek Skóciából, egy kötet. Sárospatak, 1870.

A deismus iránya és hatása (philos. tört. pályanyertes értekezés) Budapest, a Prot. egyházi és isk. lap. 1865. és 66-iki folyamában.

Mill Stuart rectori székfoglaló beszéde a St. andrewsi egyetemen, jegyzetekkel kísérve a Prot. egyh. és isk. lap 1868-iki folyamában.

A középiskolai philos. tanítás »Sárospataki füzetek« 1870-iki folyamában.

A vallásos érzet és a vallás, psychol. tanulmány a Ballagi Mór szerkesztette Prot. Egyház és isk. lap 1873-ik folyama januári számaiban.

Ember és állat, psychol. tanulmány, az Athenaeum 1873-iki folyamában.

Bain Sándor és legújabb műve. (Body and Mind) az Athenaeum 1874-iki folyamában.

Az illusio, psychol. tanulmány, az Athenaeum 1874-iki folyamában.

Rousseau, psychol. tanulmány, az Erdélyi Múzeum 1874-iki folyamában.

A politikai nevelésről. Erdélyi Múzeum 1874-iki nov. füzet.

A nőnevelés Amerikában. Erd. Múzeum 1875. jún. füzet.

A család mi volt és mivé lett? (A házi nevelés multja és jelene) »Otthon« 1875. szeptemberi füzete.

Utazás a szobában, (oktatás a psychologia alapfogalmaiban) »Néptanítók Lapja« 1875. júl.—decz. számaiban.

A középiskolai reformról. Erd. Múz. 1876. 6-ik füzet.

Népnevelés és néptanítók Angolországban. »Néptanítók Lapja« 1877. 8 és 9. szám.

Árny- és fényképek a népiskolázásban. »Néptanítók Lapja« 1878.

A philosophia és a philosophiai tudományok jelene. »Erd. Múzeum« 1878-ik folyam.

✓ *Apáczai Csere J., Brunswick F. és Hongrie cz. cikkek F. Buisson* »Dictionnaire de Pédagogie«-jében.

Utilismus a nevelésben a »Havi Szemle« 1879. aug. füzetében.

»Austria« és »Hungary« czím alatt közoktatásügyi szemlék a Kiddle és Scheme szerkesztette »Yearbook of Education« 1879. kötetében.

✓ *Heredity and Education* az »Educat. News.« 1879-iki folyamában.

Oxford és Cambridge (tanulmány) a Budapesti Szemle 1881. jún. és júl. füzetében.

✓ *Nevelés és társadalom* tanulmány a »Középisk. Szemlé« 1882. január és febr. füzeteiben.

Az iskolai fegyvergyakorlatok és a nemzeti nevelés, a »Középisk. Szemle« 1882. szeptbr. füzetében.

Népiskolázás az erdélyi részekben ezelőtt száz esztendővel. Négy közlemény, a »Néptanítók Lapja« 1882-ik folyamában.

Nőnevelésünk bajai és társaséletünk, tanulmány. Kolozsvárt, 1883.

Ezeket kívül számos könyvismertetés és közmívelődési cikk a »Pesti Napló«, »Hon«, »Ellenőr«, »Nemzet«, »Magyar Tanügy«, »Középisk. tanáregyl. közlöny«, »Fővárosi Lapok«, »Család és Iskola«, »Prot. egyház és isk. lap«, »Keresztény Magvető«, — továbbá a »Journal of Education«, »Educational News«, »Revue Internationale de l'Enseignement« különböző évfolyamaiban.

4. Földes (Weisz) Béla levelező tagúl ajánlva

✓ Kautz Gyula rendes tagtól.

Földes (Weisz) Béla, jogtudor és egyetemi tanár, részint mint statisztikai és nemzetgazdasági író, részint mint a nevezett két szaknak gyakorlati irányban, s különösen több év óta, mint Akadémiánk nemzetgazdasági és statisztikai bizottságának tagja és jegyzője s előbbrevívója, legelső sorban érdemesítette magát arra, hogy Akadémiánk tagjai közé fölvéttessék. Földes egy egész sorozatát írta és tette közzé a jeles értekezéseknek, monographiáknak, s rendszeresb dolgozatoknak, a melyek mind a tudomány jelen színvonalának felelnek meg; részben a szak igazi gazdagítását képezik, s szerzőjüket a külföldön is ismeretessé s méltatott íróvá tették.

Végül megemlítem még, hogy Földes Béla ur több, Akadémiánk által díj-koszorúzott munkát adott ki; s a »Budapesti Szemle« szerkesztőségében, valamint akadémiai kiadványok sajtó alá rendezésében s névszerint a nemzetgazdasági bizottság »Értekezéseinek« közzététele körül is folyton tevékeny munkásságot fejt ki; s mindezért egyedüli elismerést és jutalmat abban lelne, ha tagjaink sorába fölvétnék.

5. Hampel József levelező tagúl ajánlva

Torma Károly rendes tagtól.

Dr. Hampel József a m. n. múzeum régiségosztályának őre s az egyetemen az ókor-történetének ny. rk. tanára.

Tizenhárom év óta a m. n. múzeum tisztviselője lévén, a magyarországi régészeti mozgalmakban, a régészet tudományos fejlődésében actualis részt vett. Az 1876-ki ősrégészeti congressusban, mint annak egyik titkára vett részt. 1878-tól

egész 1881-ig az országos régészeti s embertani társulat titkára volt s annak lendületében kiváló része van. 1881-ben a főváros megbízásából az ó-budai római fürdő rendszeres felásatával tünt fel, — és méltán. Az egyetemen előbb, mint a régészet- s éremtan, utóbb mint az ókori történet tanára tanított és tanít most is. A hazai régészet mellett teljes színvonalán áll az európai régiség s műtörténeti tudománynak, s ismeri Európa majdnem valamennyi kiváló múzeumát. Munkáinak sorozata :

A báni méltóság, eredetétől kezdve napjainkig. Pest, 1868.

Aquincum történeti vázlata. I. Pest, 1871.

A szabolcsmegyei múzeum, rövid utasítással vidéki múzeumok berendezésére. Pest, 1871.

Antiquités préhistoriques de la Hongrie. Két kötet. 1876.

Catalogue de l'exposition préhistorique des musées de province et des collections particulières de la Hongrie. Budapest, 1876.

Archäologisch-epigraphischer Bericht aus Ungarn. Benndorf-Hirschfeld Arch.-epigr. Mittheilungen-eiben. Bécs, 1877.

A magyarhoni régészeti leletek repertoriuma. I—II. közlemény. 1878. és 1880. Jelentés az 1881. papföldi ásításokról, 1881.

Azonkívül az Arch. Értesítő eddigi 16 évfolyama majd minden füzetében kisebb-nagyobb tanulmányokat közlött, legutóbb 1880. s 1882-ben e folyóirat jókora részét ő írta, valamint számos hazai s külföldi szaklapba dolgozott. Így például a Fischer-féle nagy dísz-vállalatban — Ausztria-Magyarország történeti vonatkozású helyei — Aquincumról írt.

1882—1883-ban a m. n. múzeum régiségosztálya fölötté gazdag gyűjteményének nagy gyakorlottságot igénylő és fáradságos rendezését s felállítását fejezte be, és pedig oly kitűnő szakértelemmel, hogy e nevezetes gyűjteményt immár az európai legrendezettebb s legjobban felállított régiségtárak közé sorozhatni. S e tudományi tekintetben nagy fontosságú s majdnem teljes idejét igénybe vevő munkálkodása mellett elkészíté és sajtó alá bocsátotta a nemzetközi anthropologiai s ősrégészeti congressus VIII. (budapesti) ülése Comptes Rendus-jének II. kötetét is, melyben hazánk bronzkori emlékeit, egy 20 ny. ívet meghaladó művében állította össze s ismerteti oly erudícióval, hogy e művét a hazai archaeologia méltán legkiválóbb termékei közé sorozhatni.

6. Hegedűs Sándor levelező tagúl ajánlva

Kautz Gyula rendes tagtúl.

Hegedűs Sándor országgyűlési képviselő, publicistikus fiatalabb íróink s különösen a nemzetgazdaság és statisztika tudományával foglalkozó szakférfiaink egyik jelesbje, a ki több év óta ernyedetlen buzgalommal, sikerrel és kitartással munkálkodik a nevezett szakok mindegyikében, többrendbeli, részint nagyobb s rendszeresb dolgozattal (minő például az Önkormányzati Pénzügy stb.), részint tudományos folyóiratokban közzétett »Értekezéseivel« alapos tájékozottságú, tárgyán teljesen uralkodó szakmívelőkép ismertette meg magát ; s oly férfiú, kinek az Akadémia levelező tagjai közé való fölvétele testületünknek s az általunk képviselt és ápoltt érdekeknek minden tekintetben díszére válnék, illetőleg támogatására szolgálna.

7. Kővári László levelező tagúl ajánlva

Szabó Károly rendes tagtól.

Kővári László nevét több mint 40 éven át folytatott írói munkásság tette a hazában ismertté. Attól fogva, hogy 1841-ben »Székelyhonról« című munkájával fölépített s 1847-ben »Erdély statisztikája« I. kötetét kiadta, fáradhatatlan szorgalommal munkálkodott Erdély politikai történelmének megírásán, s úttörő, maig is keresett munkákkal járult Erdély műveltségtörténelmének földterítéséhez. 1852-ben jelent meg »Erdély régiségei« című munkája, mely »Erdély építészeti emlékei« cím alatt 1866-ban bővített és javított kiadást ért; 1853-ban adta ki »Erdély földe ritkaságait«, 1854-ben »Erdély nevezetesebb családait«, 1860-ban »Viselet és szokások a fejedelmek korában« című munkáját, melyek a források gondos tanulmányozásával, sőt a hozzáférhető levéltárak adatainak is felhasználásával, az olvasó közönségre nézve élvezetes modorban vannak kidolgozva. E munkákat az elnyomatás korszakában, midőn nemzünk multjában keresett vigasztalást és reményt, a nagy közönség élénk érdeklődéssel fogadta, s a szaktudós, Erdély multjával foglalkozva, maig sem mellőzheti. Legnevezetesebb munkája azonban »Erdély története« 6 kötetben (1859—1866), melynek mintegy kiegészítő részét képezi az 1861-ben megjelent »Erdély története 184^{8/9}-ben«, a hozzá mellékelt Okmánytárral együtt.

Nem említve folyóiratokban megjelent számos történelmi cikkeit, szerkesztői működését, s a biztosítási ügyről közzé teendő egyszerű munkáját, melynek megírásán évek óta lankadatlan szorgalommal dolgozik, csak a felsorolt művek is oly terjedelmű munkásságról tanúskodnak, mely Kővárit, mint a nemzeti tudományos irodalom buzgó művelőjét teljesen érdemessé teszi az Akadémia által nyújtandó elismerő megtiszteltetésre.

8. Lang Lajos levelező tagúl ajánlva

Tóth Lőrincz rendes tagtól.

Lang Lajos országgyűlési képviselő, a m. k. tudomány-egyetemnél a statisztika r. tanára, ki ott néhai társunk Konek Sándor helyét foglalta el s már előbb a közgazdaság s pénzügytan magántanára volt. Az »Ellenőr« című nagy lap s ennek a »Hon«-nal történt egyesülése után a »Nemzet« volt szerkesztője, ki e lapokat nagybecsű nemzetgazdasági cikkekkal látta el, s oly nemes és komoly szellemben szerkesztette, mint ezt minden hírlapnál óhajtanók látni, hogy a journalistika, hivatásának megfeleljen. Legújabbban a »Nemzet«-ben a napi renden levő nagyfontosságú kérdés »A Minimum és Homestead« felett tett közzé terjedelmes s kiváló tudományos értékű cikksorozatot.

Önálló nagy munkája: A közgazdasági tudomány rendszere. Első rész: A közgazdaság elmélete. 1882. A többi részek következnek.

Lang Lajos a kir. m. egyetemi statisztikai tanszéken Konek Sándor helyét foglalván el, kívánatos, hogy ugyanezen jeles társunk helyét az Akadémiában is pótolja. — a mit kitűnő képességétől és erélyétől biztosan remélvén s a legnagyobb eredményeket, a statisztika és nemzetgazdaság terén, munkásságától igaz meggyőződéssel várván, őt a tisztelt osztály és Akadémia figyelmébe, most már ismételve ajánlom.

Báró Nyáry Jenő levelező tagúl ajánlva

Majláth Béla levelező tagtól.

Hivatkozással a M. T. Akadémia Ügyrendének V. szakasza 13. §-ára, Nyáry Jenő bárót, az országos embertani és régészeti társulat másodelnökét, a magyar történelmi, a magyar heraldikai és genealogiai társulat igazgató választmányának, a békésmegyei régészeti és művelődéstörténelmi, a felsőmagyarországi múzeumegylet s a tiszafüredi régészeti egyesület tiszteletbeli tagját, mint a ki már eddigi tudományos irodalmi működése által az ősrégészet terén nemcsak ismertté tette nevét, de úgy eszközölt ásatásaival, mint a magyar nemzeti múzeumban letéteményezett s közszemlére kiállított ősrégészeti gyűjteményével, s kivált a hazai leletek között tömegesen fölfedezett öntő-minták bemutatása által, a hazai szakirodalomban méltó feltűnést gerjesztett, s az 1876. évi budapesti régészeti kiállítás alkalmával a külföldi tudósok elismerésében is részesült; s különösen a múlt 1882. évben megjelent s a M. T. Akadémiának régészeti bizottsága által kiadott s »Az aggteleki barlang«-ról szóló monographikus nagy munkájával, az ősrégészeti szakirodalmat, műve tudományos belbecsének alapján, előbbre vitte: van szerencsém fönnemlített Nyáry Jenő bárót, mint a M. T. Akadémia régészeti bizottságának tagját, a M. T. Akadémia II. osztályának megválasztandó levelező tagúl, úgy a fönnbbieket, mint az alább következők alapján ajánlani.

Folytonos irodalmi munkásságát a következőkben sorolom elő:

1. Századok 1869. évi folyam: »*Régészeti jelentés.*«
2. Századok 1870. évi folyam: »*Az ó-báthi pogány vár.*«
3. Archaeologiai Értesítő III. kötet: »*A lapújtói pogány temető.*«
4. U. o. III. kötet: »*Hontmegyei köeszközök.*«
5. U. o. III. kötet: »*A pilini régiségekről.*«
6. U. o. IV. kötet: »*A domaházi halmokról.*«
7. U. o. VI. kötet: »*A sőregi várhegyen talált régiségek.*«
8. Archaeologiai Közlemények IX. kötet: »*A pilini Leshegyen talált csontvázakról.*«
9. Compte Rendu 1876. I. kötet: »*Les hommes de l'age de la pierre dans la caverne d'Aggtelek.*«
10. »*A sajó-gömöri bronze-leletekről.*«
11. »*Az aggteleki barlang mint őskori temető.*«

Jelenleg munka alatt van: »Magyarország selyemtermelésének története.«

10. Pulszky Károly levelező tagúl ajánlva

Torma Károly rendes tagtól.

Dr. Pulszky Károly az országos képtár őre, az egyetemen a képző- és iparművészetek történetének magántanára, az Archaeologiai Értesítő szerkesztője s az orsz. régészeti és embertani társulat titkára.

Az 1873-iki bécsi világkiállítás alkalmával az iparművészeti múzeum t. titkárává neveztetett ki, s mint ilyen, a gyűjteményeket megalkotta, s két ízben állította fel rendszeresen, szem előtt tartván az intézet tudományos rendeltetését; 1877-től fogva egyszersmind az intézet őre is volt. Az Akadémia megbízásából szerkesztvén az

Archaeologiai Értesítőt — annak jókora részét maga irván meg, — e szaklapból leg-tartalmasabb és legdíszesebb folyóirataink egyikét teremtette meg. A műtörténelem-nek Magyarországon egyik kiválóbb művelője. A művészeti s tudományos mozgal-makban kitünő részt vesz. — Munkáinak sorozata :

Beiträge zu Raphaels Studium der Antiken. 1877.

Kalaúz az iparművészeti múzeum gyűjteményeihez. 1877.

Az orsz. iparművészeti múzeum kalaúza. 1878.

A magyar házi-ipar disztiményei. 1879.

Az Arch. Értesítő 1878—82. évi folyamaiban s külön is : »Régiséggyűjtemények a párisi világkiállításon,« »Iparművészeti jegyzetek Erdélyből,« »Az esztergomi fő-egyház kincstára« s »Raphael Santi az országos képtárban.« »Kérdések a magyar agyagművesség történetéhez« és »Renaissance-kori emlékek« czimű nagyobb tanul-mányai jelentek meg ; mely munkálkodásból kitünik, hogy a hazai iparművészetek történetét tervszerűen előkészíti s így e cikkei nem tekinthetők pusztá adatközlé-seknek, hanem összefüggő egésznek, melyek összegyűjtve már is tekintélyes kötetet képeznének.

Satyrstatue aus Bronze im British Muzeum. Az Archäologische Zeitung-ban. 1879.

Az Akadémia könyvkiadó vállalatának megbízásából fordította Symonds Re-naissance történetét, melyből két kötet már megjelent.

Az országos képtár katalógusa. 1881.

Az orsz. könyvkiállításon a Corvin-codexek festésével foglalkozott behatóbban, s ebbeli tanulmánya a kiállítás kalaúzában jelent meg.

Sajtó alatt van következő műve : »Landes-Gemälde-Galerie in Budapest. Deutsche, Niederländische und Französische Meister.«

Sajtókészen áll s még a jelen évben megjelenik következő (30 ny. ívnyi) mun-kája : »Az országos képtár magyarázó lajtroma.«

11. Thallóczy Lajos levelező tagúl ajánlva

b á r ó K e m é n y G á b o r levelező tagtól.

Dr. Thallóczy Lajos m. kir. levéltári fogalmazó, egyetemi magántanár, a Magyar Történelmi Társulat segédtitkára, a Régészeti Társulat választmányi tagja, az újabb történetíró iskola egyik kiválóbb és tehetségesebb tagja. Közel egy évtized óta ernyedetlen szorgalommal és buzgalommal működik a történetírás terén. Mint segéd-szerkesztő a Századok és Archaeologiai Értesítő mellett, hamar megtanulta ismerni az irodalmi fegyelmet, az egyéni ambíció törekvéseit alárendelni azoknak a törekvéseknek, melyek magasabb cél elérését tűzik ki. Kitartó szorgalmat s erős judiciumot, gyors átpillantást s tiszta felfogást egyesít széles látkörrel. Gazdag nyelvismerete képessé teszi, hogy a hazaiakon kívül a külföldi forrásokat is figyelembe vegye. Ezeknek köszönheti aztán, hogy miután az idegen forrásokat is tanulmányozhatja, abban, a mit ír, magasabb szempontokra tud emelkedni. Az Akadémia, mely kivált utolsó időben maga is ezen irány felé gravitál, az ilyen irányban törekvő munkás kéznek nagy hasz-nát veheti. De több oldalú működése mellett is Thallóczy távol van a polyhistorok gyarlóságaitól : mert ő főképp egy, nálunk egészen elhanyagolt téren érvényesíti tehet-ségeit. Főképp hazánk kereskedelmi s anyagi történetének tanulmányozására vetette

magát; — ennek pedig hazánkra nézve nagy gyakorlati haszna lehet. Ebből a szempontból óhajtom én, hogy az Akadémia aegise alatt ily irányu tanulmányainak több tért nyerhessen, ebből a szempontból körünkben ő hiányt fogván pótolni, tagtársaim figyelmébe melegen ajánlom.

Ide csatolom munkái lajstromát:

Ö n á l l ó m ű v e k :

Apafi Mihály udvara, 1878.

A kamara haszna története, 1879.

Vasvári Pál és a pesti egyetemi ifjuság 1848—184/9-ig. 1882.

Utazás a Levantében s a magyarországi keleti kereskedelem története (Okmány-tárral, képekkel) 1882.

N a g y o b b é r t e k e z é s e i :

Abaújszabolcs közgazdasági viszonyai 1427-ben. Kassa. 1879. (A m. egyleti Évkönyvben).

Metternich emlékiratai. (Budapesti Szemle).

Gr. Benyovszky Móricz s tengeri kereskedelmi tervei, 1880. Nemzetgazdasági Szemle. (Külön is.)

Guthkeled István. 1881. (Arch. Ért.)

Magyar fegyverekről 1881. (U. o.)

A bosnyák czímer és zászlókérdés, 1881. (U. o.)

Apafi Mihály fogarasi kincstára. (U. o.) 1878.

XVIII. évszázadbéli érmészeti adatok. (U. o.) 1878.

Budaváros pecsétje 1402. (U. o.) 1878.

A budavári főtemplom kincsei. (U. o.) 1878.

Bethlen Gábor érmelési intézkedései. (U. o.) 1878.

Érmészeti, pecsétani s fegyvertani kisebb közlések és könyvismertetések, majd minden számban. (U. o. 1878.)

A Rajcsányi-féle czímer és kéziratgyűjtemény. (U. o. 1878.)

Bukaresti régiséggyűjteményekről. (U. o. 1879.)

Garai és Elefánty két XIV. századbéli pecsét. (U. o. 1879.)

A Drugeth-család czímeréhez. (U. o. 1879.)

Szeplői czéhpecsétek. (U. o. 1879.)

A zágrábi pénzverde forgalma 1525-ben (Arch. Ért. 1879.)

Erdélyi művelődés-tört. vázlatok a XVII. század végén. (U. o. 1879.)

A várad Sz. László templom restauratiója 1699. (U. o. 1879.)

Könyvismertetések minden számban.

Magyar ágyú a XV. századból. (U. o. 1880.)

Bosnyák mauzoleumok. (U. o. 1880.)

Ugyanaz dalmátul megjelent a zárai Národne Noviné-ban, 1880. decz. (Két számban.)

Bírálatok a bécsi érem-folyóiratról. (U. o. 1880.)

Rupp Jakab életrajza. (Vasárnapi Ujság, 1879.)

Fejéregyháza s a budai ásátások. (U. o. 1880.)

A Croy-irodalom. (M. Könyvszemle. 1876.)

Corvin-codexekről. (U. o. 1877.)

Petőfi Sándor könyvtára. (U. o. 1881.)

1. Apafi Mihály könyvtára. (U. o. 1881.)

Magyar érem-értékekről. (Arch. Ért. 1877.)

Erdélyi ötvösök s Bornemisza Anna. (U. o. 1877.)

A szentendre-pomázi kőhegy, mint a buda-visegrádi útvonala egyik vámhelye. (U. o. 1877.)

Karácsonyi ajándékok a XVII. században. (U. o. 1877.)

Könyvismertetések minden számban.

A ducatról. (Arch. Ért. 1878.)

Magyar pénz és pecsétani adatok. (U. o. 1878.)

Tengeri támadások Fiume ellen. (Vasárnapi Ujság, 1881.)

Az aggteleki régészeti ásatások. (U. o.)

Számos történeti és régészeti érdekű tanulmánya jelent meg a szakfolyóiratokban elszórva.

1882³/₄-ban beutazta európai s ázsiai Oroszország nagy részét s útjáról a »Nemzet«-ben számos ethnographiai érdekű rajzot közölt. Az útjában gyűjtött nagybecsű anyag feldolgozásával a kereskedelmi miniszter bizta meg.

Előbbi tanulmányi útjaiban a balkáni félszigeten, az illető népek állapotát vizsgálta s e részben tett s a kereskedelmi minisztérium által kiadott nagyterjedelmű jelentése tetszéssel találkozott.

Az Akadémia megbízásából másodmagával a XVI. század magyar közgazdasági forrásait állítja össze.

A III. osztály részéről.

1. Konkoly Thege Miklós tiszteleti tagúl ajánlva

a) Szily Kálmán rendes tagtól.

Konkoly Miklós Akadémiánk legszorgalmasabb, legbuzgóbb levelező tagjai közé tartozik. Alig 7—8 év alatt nem kevesebb mint 35 nagyterjedelmű csillagászati dolgozatot tett közzé az Akadémia »Mathematikai Értekezései« sorozatában (III. kötet 2. füzet; V. kötet 8., 9., 10. füzet; VI. kötet 1., 2., 8., 9., 10. füzet; VII. kötet 1., 2., 3., 4., 7., 11., 12., 13., 14. füzet; VIII. kötet 1., 2., 4., 5., 6., 7. füzet; IX. kötet 1., 4., 5., 6., 7., 8. füzet és a 3 utolsó sajtó alatt.)

Konkoly kizárólag a szemléleti vagyis empirikus astronomiára és a gyakorlati műszertanra tömöríti össze egész munkásságát. Mint rendkívül ügyes észlelő és a műszertan egyik legalaposabb ismerője, Európaszerte ismeretes.

De mindezeknél nagyobbak Konkolynak azon érdemei, melyeket a hazai tudományosság körül szerzett magának. Ő a múlt évtized elején, mikor Magyarországon egyetlenegy csillagvizsgáló hely sem volt, már mikor a régiek elpusztúlva vagy elnéptelenedve álltak, saját birtokán, saját költségén egy derék astrophysikai observatoriumot állított, és felszerelte azt igen ügyesen összeválasztott, nagyértékű mű-

szerekkel, tudományoszerető urainknak követésre méltó példát, és a fiatal buvároknak észlelések tételére alkalmat adva. És mi több, az ó-gyallai observatorium még ez idén Budapestre lesz átszállítva és lehetővé lesz téve, a mit az állam eddig újra meg újra kénytelen volt elhalasztani, hogy ifjaink, kik a csillagászathoz kedvet éreznek, az első gyakorlati bevezetésben, hazánk fővárosában is részesülhessenek.

b) Tiszteleti (esetleg rendes) tagúl ajánlva T ö r ö k J ó z s e f r. tagtól.

Konkoly Miklós hazánkban a csillagászatnak legfőbb képviselője és fáradhatatlan művelője. Az általa saját költségén Ó-Gyallán épített és a kor igényeinek megfelelőleg felszerelt csillagdában szakadatlanul folytatja megfigyeléseit s azokat már eddig elé négy vaskos kötetben tette közzé, melyek Halléban Schmiedt H. W.-nél jelentek meg, ily cím alatt: »*Beobachtungen, angestellt am astrophysicalischen Observatorium in Ó-Gyalla.*« Ezen évkönyvek a napfoltok megfigyelését, csillagászati megfigyeléseket, az üstökösök spectrumainak megfigyelését, az állócsillagok és hullócsillagok spectrumainak megfigyelését, a villámok spectrumainak megfigyelését és számos astrophysikai megfigyeléseket tartalmaznak.

A jelen év január havában jelent meg egy önálló, 57 ívre terjedő munkája 345 ábrával, ily cím alatt: »*Praktische Anleitung zur Anstellung astronomischer Beobachtungen.*« Vierweg & Sohn-nál Braunschweigban.

Egyes értekezései megjelentek:

1. A londoni Royal Astronomical Society irataiban.
2. A Observatory angol folyóiratban.
3. A Bulletin hebdomadaire de l'association scientifique de France-ban.
4. Az Astronomische Nachrichten ;
5. A Wochenschrift für Astronomie ;
6. Carl's physikalisches Repertorium ;
7. A Centralzeitung für Optik und Mechanik ;
8. A Naturforscher című folyóiratokban.

A M. T. Akadémiában tartott s nyomtatásban is megjelent értekezéseinek száma 35-re rúg.

Ezen kiváló érdemeinél fogva a Royal Astronomical Society, az Astronomische Gesellschaft s a Militärisch-Wissenschaftlicher Verein tiszteleti tagjává választotta ; a góthai nagyherczeg pedig a góthai csillagda igazgatói állomására hívta meg, mely állomást azonban, hazájának kívánván szolgálni, el nem fogadta.

A kinek tudományos érdemeit a külföld ennyire méltányolta, azt hiszem, hogy az osztály s illetőleg a M. T. Akadémiának érdekében áll, elismeréssel adózni.

2. Bárá Eötvös Loránd rendes tagúl ajánlva

Szily Kálmán rendes tagtól.

Eötvös 1873. óta levelező tag s 1878. óta a matematikai és természettudományi bizottság előadója ; a tud. egyetemen a természettan ny. r. tanára s a physikai intézet főnöke. Kiváló előszeretettel foglalkozik az elektromosság tanával és a kapilláris tünemények elméleti és kísérleti tanulmányozásával. E nembeli vizsgálódásai már eddig is kiváló figyelemre méltók s ha teljesen be lesznek fejezve, új fényt fognak

deríteni a capillaritás elméletére. Akadémiai értekezései közül csak a főbbeket említem fel, mint tényleges és folytonos tudományos munkássága tanubizonyosságait.

1. Új módszer a capillaritas tünetényeinek vizsgálatára. (Akad. Értes. és Műegy. Lapok.)

2. Az elektromos sűrítő lánczatokról. (Értes.)

3. Az elektromos sűrítés egy új módjáról. (Értes.)

4. Újabb tanulmányok a capillaritas terén. (Akad. Értek.)

5. Egy új elektro-capillar mozgatóról. (Akad. Értek.)

6. Tanulmányok a folyadékhártyák feszültségéről (Akad. Értek.)

3. Fodor József rendes tagúl ajánlva

a) Balogh Kálmán rendes tagtól.

Fodor József I. tag hazánkban első, ki a közegészségtant tudományosan műveli, s ezt nem csupán akkép teszi, hogy a külföldnek e szakban tett vívmányait itt nálunk megismertesse, s azoknak viszonyaink között lehető alkalmazását buzgón sürgesse; hanem egyszersmind szakmájában, mint bűvár, önálló vizsgálatokat tesz, melyek külföldön szintén kedvező fogadtatásban részesülnek és elismeréssel találkozhatnak. Különösen meg kell itt említenem Fodor József I. tagnak egészségügyi kutatásait, melyek 32½ nyomtatott íven a tek. Akadémia kiadványai között jelentek meg, német fordításban pedig Vierweg által adattak ki. E terjedelmes munkában a szerző tárgyiasan kutatja azon tényezőket, melyek a talajban, vízben és levegőben találhatók, s a járványosan előjövő fertőző betegségeket okozhatják. A szerző ezen vizsgálatában azon inductív utat követi, melyet a természettudományok művelésében már régóta alkalmaznak, s a kórtanban és közegészségtanban szintén követni kell, ha a betegségek okait kideríteni s azokat hatástalanokká tenni akarjuk. A szerzőnek továbbá más érdekes dolgozatai vannak, melyek alább olvashatók s általa, levelező taggá történt megválasztása óta, tételtek közé.

Fodor József levelező tag továbbá nem csupán szakembereket érdeklő, szigorún tudományos munkálatokat tesz közzé, hanem egyszersmind az »Orvosi Hetilap« mellett megjelenő közegészségtani folyóiratot szerkeszti, s a közegészségtan népszerűsítését célzó cikkek is jelentek meg tőle.

Az ajánlottak ezenkívül érdeme, hogy szakmája fejlesztésének előmozdítása végett tanítványaira buzditólag hat, kik közül már többen, úgy magyar, mint német nyelven jó dolgozatokat bocsátottak közre. Ez legjobb reményt nyújt arra, hogy közegészségtani irodalmunk mindinkább virágzásnak fog indulni, a mi tudomány és nemzetgazdasági tekintetben egyaránt nagy fontossága.

Fodor József tr., akad. lev. tag irodalmi munkássága 1877-től számítva:

1. Egészségtani kutatások a levegőt, talajt és vizet illetőleg. Megjelent a m. t. Akad. kiadásában 1880—1-ben. Három rész; 32½ nyomt. ív, 13 táblával.
2. Hygienische Untersuchungen über Luft, Boden und Wasser. Kiadta Vieweg, Braunschweig-ban. 1881—82. 33 ív, 13 táblával s egy rajzzal.
3. A Közegészségügy. Hivatalos jelentés a párisi 1878-ki kiállításról. Kiadta a földm., ipar- és keresk. m. k. miniszter. Hatodfél nagy octáv.
4. Az egészséges házról és lakásról. Három népszerű előadás. Kiadta a k. m. term. tud. társulat. 1877. 8 ív, 14 ábra.

5. Das gesunde Haus und die gesunde Wohnung. Kiadta Vieweg, Braunschweigban. 1878.
6. A szénélegről, egészségi tekintetben. Orvosi Hetilap. 1880.
7. Das Kohlenoxyd in seinen Beziehungen zur Gesundheit. Vierteljahrsschr. f. öff. Gesundh. wesen. 1880.
8. Über Luftheizungen. Előadás a német közegészségi s egészségügyi technikai társulatok közös gyűlésén, Bécsben, 1881-ben. Megjelent a Deutsche Vierteljahrsschr. f. öff. Ges. wesen 1881-ki folyamában.
9. A légfűtésről. Orvosi Hetilap közegészségügyi mellékletében, 1881.
10. Magyarország közegészségügyéről. Jelentések Trefort Ágoston miniszter felszólítása alkalmából. A »Nemzet« 1882-ki számaiban.
11. A lakási viszonyok befolyásáról a typhus- és cholera. Akad. székfoglaló értekezés. Előadott a m. t. Akad. III. oszt. ülésén. 1882.
12. Szerkeszti az Orvosi Hetilap »Közegészségügy és törvényszéki orvostan« című mellék lapját, a melyben számos rövidebb cikket közölt.
13. Szerkeszti (Szily Kálmán és Paszlavszky József társaságában) a term. tud. Közlönyt, a melyben több cikket közölt.
14. Intézetéből, a vezetése alatt dolgozóktól számos tudományos értekezés jelent meg, magyar és német szaklapokban, 1879—82-ig.
15. Magyar és német szaklapokban több rövidebb cikk, (ismertetés, bírálat) jelent meg tőle.

b) ajánlva T ö r ö k J ó z s e f rendes tagtól.

Dr. Fodor József, a budapesti egyetemen a közegészségtan és orvosi rendészet-tan nyilvános rendes tanára, mióta az egyetemen tanszékét elfoglalta, fáradhatatlanul buzgólkodott a közegészségtan újabb irányát hazánkban meghonosítani s működése által a hazai elhanyagolt közegészségügynek igen örvendetes lendületet adott, mi által enyészhetetlen érdemeket szerzett magának. Tanári kiváló működése mellett híven szolgálta az irodalmat. Nem tekintve az Akadémia nagyjutalmával koszorúzott művét, melyért 1878-ban levelező tagul választott, azóta számos nevezetes munka jelent meg tőle. (Lásd az előbbi ajánlást.)

4. Hunyady Jenő rendes tagul ajánlva

S z i l y K á l m á n rendes tagtól.

Hunyady szakképzettsége s magyar nyelven kifejtett tényleges és folytonos tudományos munkássága kivüláglík matematikai értekezéseinek hosszú sorozatából, melyeket levelező taggá lett választása óta bocsátott közre s melyekből itt csak a főbbeket említem föl:

- »A pólus és a polárok ; a viszonyos polárok elve« (Math. Ért. I.)
- »A kúpszeleten fekvő hat pont feltételi egyenleteinek különböző alakjáról.«
Két értekezés. (Math. Ért. IV. és V. köt.)
- »Apollonius feladata a gömbfelületen« (Math. Ért. V.)
- »A Möbius-féle kritériumokról a kúpszeletek elméletében« (Math. Ért. VII.)
- »A másodfokú görbék és felületek meghatározásáról.« (U. o. VII.)
- »Tételek azon determinánsokról, melyek elemei adjungált rendszerek elemeiből vannak komponálva.« (U. o. VII.)
- »Tételek a komponált determinánsok egy különös neméről.« (U. o. VII.)

- »A Steiner-féle kritériumról a kúpszeletek elméletében.« (U. o. VII.)
- »A pontokból vagy érintőkből és a conjugált háromszögből meghatározott kúpszelet nemének eldöntésére szolgáló kritériumok.« (U. o. VII.)
- »Egy negyedrendű felületről.« (U. o. VIII.)
- »Néhány determináns-egyenletről.« (U. o. IX.)
- »A geometria linearis rokonságairól.« (Értesítő XVIII.)
- »A kúpszeletesreg középpontjainak geometriai helye.« (Math. Értesítő. I. köt.)
- »Desargues tétele a perspectiv háromszögekről.« (Műegyetemi Lapok).
- »A determinánsok elméletéhez.« (U. o.)
- »Apollonius feladatának megoldásához.« (U. o.)

Az itt felsorolt értekezések legnagyobb része első rangú német vagy francia matematikai folyóiratokban is megjelent. S minthogy némelyek közülök nehéz és addig megoldatlan problémák elegáns megfejtését foglalták magokban, s a matematikai tudomány előbbre vitelére szolgáltak, ma már klasszikus kézikönyvekben (Baltzer : *Analyt. Geom.*) is megérdemelt méltatásra találnak.

5. Kerpely Antal rendes tagúl ajánlva

W a r t h a V i n c z e levelező tagtól.

Kerpely 1877. óta, mely évben levelező tagúl választatott, nemcsak önálló művek és becses értekezések közrebocsátása, hanem az által is nagy érdemeket szerzett, hogy a gyakorlat terére lépve, a hazai vasipar fejlesztésére, bő ismereteinél és állásánál fogva, a legfontosabb befolyást gyakorolja.

Az önálló művek között, melyeket Kerpely 1877. óta közrebocsátott, mindenek előtt fölemlitem :

1. »Magyarország vaskövei és terményei« című munkáját, melyet szerző a Természettudományi Társulat megbízásából írt. (Megjelent németül is.) E munkát a M. T. Akadémia a Marczibányi-jutalommal tüntette ki.

2. »A vas kémiai alkata és keménysége közötti vonatkozások.« (Székfoglaló értekezés.)

3. »A vaspálya-sínek főbb tulajdonságaira vonatkozó kísérletek és tanulmányok.« 1878. Selme cz.

4. Szerkeszti a »Bányászat és Kohászat«-ot, melyből most már a 16. évfolyam jelenik meg.

A külföld elismerését, a következő nagy munkák biztosítják számára :

5. »Bericht über die Fortschritte der Eisenkunde«, mely 1880-ig be van fejezve.

6. »Die Anlage und Einrichtung der Eisenhütten«, melynek 5-ik füzete 1880-ban jelent meg, atlaszszal együtt.

7. »Eisen und Stahl auf der Weltausstellung in Paris 1878.« Leipzig, 1879.

Vége számos más értekezés magyar, német és angol szaklapokban közölve.

6. Krenner S. József rendes tagúl ajánlva

S z a b ó J ó z s e f rendes tagtól.

Dr. Krenner S. József úr már 1874. óta mint levelező tag is folytonos és jeles szakmunkásságot folytat. A M. Nemzeti Múzeum ásványtani osztályának öre lévén,

azon magas rangra, e gyűjteményt, melynek az világszerte örvend, nagyrészt az ő buzgóssága és kezdeményezése juttatta. Működik mint tanár is a polytechnikumon, és mint buvár a szakirodalomban, hol nemcsak honunkra, hanem az általános tudományra nézve becses közleményei évről-évre halmozódnak.

Dolgozik a kir. m. Természettudományi Társulat megbízásából egy nagyszabású ásványtani munkán: »Magyarország ásványai« nagyrészt saját tanulmányának alapján, melynek több részletét egyes közlésekben a szakemberek már ismerik.

Mint rendes tag is fog a tudomány előbbre viteléhez járulni, és így az Akadémia díszére válni.

7. Wartha Vincze rendes tagúl ajánlva

Th a n K á r o l y rendes tagtól.

Warthának értékesebb tudományos dolgozatai, azokon kívül, melyeknek alapján 1873-ban levelező taggá választatott, a következők:

1. A silicatok alkotásáról. 1873.
2. A borban levő cukor meghatározásáról. 1873.
3. A Jordanitról. 1873.
4. Előzetes közlemény egy állandó normállángrról, 1874.
5. A Bunsen-féle jégcalorimétréről, Schuller társaságában. 1875.
6. A lakmusz festő anyagáról. 1876.
7. A nyomás hatása az égés tüneténeire. 1876.
8. Über eine eigenthümliche Art von Dampfkessel-explosion 1876. Dingl. p. Jour.
9. Hőmennyiség-mérések, Schuller A. társaságában. 1877.
10. A zsidányi meteorkő elemzése. 1878.
11. Belföldi kőszénfajok vizsgálata. 1879. Önálló füz. 62.
12. A víz keménységének egyszerű meghatározásáról, 1880.
13. A borból fejlődő gőzök eldurranásáról, 1880.
14. Utasítás az ivó-vizeknek megvizsgálására. 32 l. 1880. Budapest, Weissmann testvéreknél.
15. Hivatalos jelentés a Párizsban 1878-ban tartott egyetemes kiállításról. 1879. Vegyészeti ipar (fényképészet, készítmények, készülékek) fűtő és világító eszközök és készülékek. 1879. összesen 69 lap.
16. A magyar borról. Term. tud. Közlöny. 148. füz. 20. l. 1881.

E dolgozatok tanúskodnak arról, hogy szerzőjük szaktudománya körében folytonosan foglalkozik buvárlatokkal, melyek a tudományt előmozdítják. Az értekezések nagyobb része nemcsak tudományos belbecsrel bír, hanem tanúságot tesz arról is, hogy szerzőjük kiváló észlelő képességét és terjedelmes tudományos ismereteit buzgósággal használja fel a buvárkodás, valamint a gyakorlat feladatainak helyes megoldására. Dolgozatai a legjobb hírű külföldi folyóiratokban is megjelentek és elismerést nyertek.

Tanári működése, buzgóssága az új műegyetemi intézetek szerkesztése és berendezése körül, valamint a természettudományok terjesztésében; végre tevékenysége tudományos társulataink kebelében, továbbá a hivatalos és szerkesztői téren annyira ismeretese, hogy elégséges azokat e helyen egyszerűen felemlítenem.

8. Entz Géza levelező tagúl ajánlva

Frivaldszky János rendes tagtól.

Dr. Entz Géza úr, jelenleg a kolozsvári m. k. tudományegyetemen az állattan és összehasonlító boncztan ny. r. tanára, az állattani tudományok, nevezetesen pedig a legalsóbb osztályú állatok Rhizopodae (gyöklábuak) szorgalmas s hazánkban egyedüli speciális művelője, az orvosi tudományokat a budapesti tud. egyetemen végzé s tudori oklevele elnyerése után tanársegéd volt dr. Margó Tivadar úr, az állat- s összehasonlító boncztan ny. r. tanára oldalánál, honnét a kolozs-monostori gazdasági tanintézethez a növény- s állattani tanszék tanárának neveztetett ki, míg végre az 1872. évben a megnyílt kolozsvári m. k. tudomány-egyetemen az állattan s összehasonlító boncztan ny. r. tanára lett, hol nagy buzgalmat fejtett ki az állattani tudományok terjesztése, megkedveltetése s művelése tekintetében.

Dr. Entz Géza, jeles tanári működése mellett, az állattani irodalomnak is szorgalmas munkása; számos úgy általános érdekű, mint pedig speciális szakmájú dolgozatai közül a következőket említem meg:

1. A rovarok a természet háztartásában. (Természet. 1871.)
2. A szőlőtő paizstetve. *Lecanium vitis* L. (Borászati Füzetek. 1872.)
3. Adalék a Chytridium-félék ismeretéhez. *Rhizidium Euglenae* Braun. (Értekezések a természettud. kör. III. 1873. 13. sz.)
4. A tordai és szamosfalvi sóstavak ázalog faunája, 2 táblával. (A magyar orvosok és természetvizsg. XVIII. nagygyűl. Munk. 1875.)
5. Viszontélődiék, együttétekezők s élődiék az állatországba. (Kolozsv. természettud. Értesítő. 1876.)
6. Nehány, moha alatt élő gyöklábuakról. (Rhizopodák.) (U. o.)
7. Az alsóbbrendű állatoknál előforduló levélzöld-testecskék természetéről. (U. o. 1876.)
8. A szamosfalvi sóstóban élő gyöklábuakról (Rhizopoda), 2 táblával. (Természetrাজi Füzetek. 1877.)
9. A szigetépítő virág-állatokról (Orvos-term.-tud. Értesítő, 1877.)
10. Nehány szó a tengeri amoebákról. (Term.-rajzi Füzetek. 1877.)
11. A gastraeadák jelenleg élő képviselőiről. (Orv.-term. tud. Ért. 1877.)
12. A *Pelobates fuscus*-nak hazánkban való előfordulásáról, s még néhány szó a magyarországi békafélékről. (Term. r. füzetek. 1878.)
13. A szamosfalvi sóstó néhány ázalogáról, 3 táblával. (U. o.)
14. A bivaly garat- és bázrsing-izomzatában előforduló óriási orsóalakú *psorospernia-tömlők*ről. (Orv.-term. Értesítő, 1878.)
15. Zur Gasenentwicklung in Protoplasma lebender Petrozoen. (Zoolog. Anzeiger. 1878.)
16. Stein legújabb nagy ázalogtani munkájáról. (Kolozsvári orvos-természettud. Értesítő. 1879.)
17. Az ember megjelenése óta kihalt s a napjainkban kihalásnak indult emlősökről (U. o.)
18. Egy Kolozsvárott fogott skorpió s néhány szó a skorpióknak hazánkban való előfordulásáról. (U. o. 1880.)
19. Az ősökre való visszaesésnek (atavismus) egy érdekes esete. (U. o.)

20. Ueber die Natur der »Chlorophyllkörperchen« niederer Thiere. (Biolog. Centralblatt. 1. Jahrg. 1882.)

21. A láthatatlan világról. (Kolozsv. Orvos-term. tud. Értesítő. 1881.)

E számos közleményből, különösen a gyöklábúak (Rhizopodae) és az ázalagok (Infusoria) osztályába tartozó állatokról közlött értekezései igen becses anyagot szolgáltatnak hazánk állattani ismeretéhez, miután nemcsak több új fajnak és három új nemnek leírását foglalják magokban, hanem ez állatok életmódjára vonatkozó észleleteit is. E legsőbb osztályú állatok monographiájának megírásával bízott meg a Természettudományi Társulat által, s az első általános rész már sajtókészen áll. Jelenleg dr. Entz Géza úr a híres nápolyi zoologiai stacionál, a magas kormány segélyezése mellett tanulmányozza a tengeri fauna alakjait s ezek élet- és boncztanát s így ez irányban is gyarapítván ismereteit, reményleni lehet, hogy azokat hazánkban érvényesíteni fogja.

9. Klein Gyula levelező tagúl ajánlva

Jurányi Lajos rendes tagtól.

Ájánlatomnak alapjául szolgál az, hogy Klein Gyula úr, a műegyetemen a növénytan nyilv. r. tanára, a növénytan terén önálló kutatásaiból eredt dolgozatai által szakirodalmunkat számos és oly becses munkákkal gyarapította, melyek — idegen nyelven is megjelenvén — a külföld első rangú szaktudósai előtt is méltánylásra találtak. Ezenkívül a növénytan ismeretek népszerűsítése és terjesztése körül is igen elismerésre méltó buzgóságot és tevékenységet fejt ki. Dolgozatai, melyek mind a tudományos növénytan körében mozognak, a következők:

A Pilobolus gombának fejlődése és alakjai. M. T. Akad. Érték. 1871. 8. sz. (Ugyanez németül: Pringsheim Jahrb. f. wissen. Bot. VIII.)

Mikologische Mittheilungen. Verh. d. Zool. Bot. Verein. Wien. XX. kötet.

Néhány Floridea krystalloidjairól. U. o. 1871. 11. sz. (Ugyanez németül: Flora 1871. 11. sz.)

A Coniferák gyökereinek boncztana. U. o. 1872. (Ugyanez németül: Flora. 1872.)

Előleges jelentés a tengeri moszatokra vonatkozólag tett kutatásaimnak eddigi eredményeiről. Akad. Értesítő. 1877. (Ugyanez németül: Flora 19. és 20. sz.)

A Pinguicula Alpina, mint rovarerő növény. Akad. Érték. 1879. 10. sz. (Ugyanez németül: Cohn: Beiträge zur Biologie der Pflanzen III. köt.)

Ujabb adatok a tengeri moszatok krystalloidjairól. U. o. 1879. 19. sz. (Ugyanez németül: Flora 1880. 6. sz.)

A vadgesztenye gyökereinek ismeretéhez. U. o. 1880. 6. sz. (Ugyanez németül: Flora 1880. 10. és 11. sz.)

Adatok az akácza ismeretéhez. Akad. Értesítő. 1880. (Ugyanez németül: Botan. Centralblattban.)

A Pinguicula és Utricularia sejtmagjaiban előforduló krystalloidokról. Akad. Érték. 1881. 3. sz. (Ugyanez németül: Pringsheim Jahrb. f. wissen. Bot. XII.)

Die Krystalloide der Meeresalgen. Pringsheim: Jahrb. f. wiss. Bot. XIII. köt.

Über Sprossung an den Inflorescenz-stielen von Marchantia polymorpha. Botan. Centr. Blatt 1881. 1. sz.

Állat-e a Vampyrella vagy növény? U. o. 1881.

A *Vampyrella* fejlődése és rendszertani állásáról. Előadta a III. osztály 1882. febr. 13-iki ülésén. Németül: Botan. Ztg. 1882. 12. és 13. sz.

Az állat- és a növényország határterületéről. Természettud. Közöny. 151. füz. Ugyanez németül: Biologisches Centralblatt. II. 5. *Vampyrella*, ihre Entwicklung und systematische Stellung. Cassel bei Th. Fischer. 1882. — Ugyanez francziául: Revue scientifique de Montpellier. Tom. II. 1883.

Dolgozataira hivatkozás történik: J. Sachs: Lehrbuch der Botanik, Weiss: Allgemeine Botanik, Ch. Luerssen: Medicinisch-pharmaceutische Botanik, J. Sachs: Vorlesungen über Pflanzenphysiologie.

10. Mocsáry Sándor levelező tagúl ajánlva

a) Frivaldszky János rendes tagtól.

A múlt évben szerencsém volt Mocsáry Sándor urat, 1870. óta a M. N. Múzeum állattani osztályának segédőrét, és az állattani tudományok, jelesen pedig a hártyaröptű rovarok (Hymenoptera) rendjének buzgó s ügyszólván hazánkban egyedüli művelőjét, a tek. Akadémiának levelező tagúl ajánlani. Ez alkalommal tőle részint specialis, részint pedig általános érdekű 55 közleményt soroltam fel, melyekkel a N. Múzeumhoz kineveztetése óta főleg hazai irodalmunkat gyarapította, s a felsoroltak közt kiemeltem különösen két munkáját, u. m. »Ujabb adatok Temesmegye hártyaröptű faunájához« és »A magyar fauna másnejű darázsai« címűeket; utóbbi az első magánrajz a hártyaröptűekről hazánkban, az első pedig a 9 új fajon kívül számos e szakmára vonatkozó helyreigazításokat és kevésbé ismert fajok leírását tartalmazza. Munkáiban azonfelül 81 hazai s 41 külföldi új fajnak leírását, valamint a helyreigazításokat latinul is közölve, csaknem az összes kiválóbb külföldi szakbuvárok vele érintkezésbe tették magokat s bizonyos családokra nézve véleményének kikérése végett gyakran fordulnak hozzá, vagy küldenek be neki különféle fajokat, meghatározás végett.

Mocsáry ezóta ismét két jeles munkával gyarapította a hazai és külföldi irodalmat. Egyike ezeknek »A magyar fauna fémdarásai« című pályaműve, mely a M. T. Akadémia által a múlt évben a Vitéz-féle jutalommal tüntetett ki s legközelebb mint a M. T. Akadémia III. osztályának külön kiadványa jelent meg, s a külföldön igen szép fogadtatásban részesült, a szakbuvárok részéről. A másiknak a címe: »Literatura Hymenopterorum« (Természettud. Füzetek. VI. kötet. 1—122. lap), mely a hártyaröptű rovarok világirodalmát foglalja magában, latin bevezetéssel s becses segédeszközül szolgál e szakmával foglalkozó szakbuvároknak.

b) ajánlva Török József rendes tagtól.

Mocsáry Sándor n. múzeumi segédőr, már 15 év óta működik az állattani irodalom mezején s már eddigelé 57 dolgozata jelent meg részint hazánkban, részint a külföldön s ezek közül 8 terjedelmesebb az Akadémia kiadásában látott napvilágot. E dolgozatok közül — a 122 új európai és ázsiai s mintegy 60 más, kevésbé vagy tévesen ismert fajnak leírásán kívül — különösen kiemelendők a következők:

1. *Jellemző adatok Budapest környékének hártyaröptűi faunájához.* (Budapest és környéke természetrajzi, orvosi és közmívelődési leírása. I. köt. 1879. 364—386. l.) mely számos, igen becses új adatot tartalmaz a budapesti méhek és darázsok életére, megjelenési idejére s az általuk látogatott virágokat illetőleg, vagy más egyéb biológiai jelenségekre vonatkozólag.

2. *Ujabb adatok Temesmegye hártyarüplői faunájához.* (M. T. Akadémiai matematikai és természettudományi Közlemények. XVI. kötet. 1879. 1—70. l.) melyben 9 új fajon kívül, számos olyan, hazánk faunáját kiválóan jellemző méhfaj van magyar és latin nyelven leírva, melyek eddig vagy csak kevéssé, vagy tévesen voltak ismerve, synonymjaik először összeállítva és biologiailag is megfigyelve.

3. *A magyar fauna másnéjű darázsai.* (Heterogynidae faunae Hungaricae.) M. T. Akadémia Math. és term. Közlemények. XVII. köt. 1880. 1—96. l., mely az első magánrajz hazánkban a hártyaröppekről.

4. *A magyar fauna fémdarázsai.* (Chrysididae faunae Hungaricae.) A M. T. Akadémia által a Vitéz-féle jutalommal (1882) koszorúzott pályamű. (A M. T. Akadémia III. osztályának külön kiadványa. III. Budapest. 1882.) E két utóbbi dolgozat is több és szorgalmas kutatás és önálló tanulmány eredménye, melyek számos tévedést igazítanak helyre, összeállítják gondosan a szerfözlött bonyolult synonymiát, melyet ezeknél még senkisé is kísérlet meg.

Mind a 3 utóbbi dolgozat a külföldön igen jó fogadtatásban részesült, s az Akadémiának sok ideig keresett kiadványai leendének. Végre

5. *Literatura Hymenopterorum.* (Természettudományi füzetek. VI. kötet. 1882. 1—122. l.) mely a hártyaröppek világirodalmát foglalja magában s becses segédeszközül szolgál az e szakmával foglalkozó buvároknak.

Összeköttetésben és levelezésben áll Mocsáry csaknem az összes kiválóbb európai szakbuvárokkal, kik bizonyos családokra nézve gyakran fordulnak véleményének kikérése végett s küldenek be hozzá különféle fajokat meghatározás végett. A tudományra nézve új vagy kevéssé ismert dolgokat, munkájában, latin nyelven is közzéteszi, miért is azok a tudomány közkincsévé válhatnak, s napjainkban alig jelenik meg nagyobb munka Európában a Hymenopterákról, melyekben Mocsáry nevével és tudományos munkálkodásának eredményével sűrűn ne találkozánk, mint ezt André és Pérez francia, Kirby angol, Schmiedeknecht latin-német, Gribodo olasz nagy munkái bizonyítják.

A mult évi akadémiai pályázatnál a beérkezett 4 pályamű közül Mocsáry nyerte el a jutalmat, más két társa dicséretet kapott s kiadásra méltónak ítéltetett. Ez is oly jelenség, mely Mocsáry szorgalma és képessége mellett fényesen bizonyít; s ezek után remélhető, hogy ő továbbra is az Akadémiának munkás tagja leend.

c) ajánlva Chyzer Kornél levelező tagtól.

Mocsáry nemcsak honi faunánkat derítette föl e téren, hanem a tudományt is sokban előbbre vitte, már eddig is 119 új fajt írván le magyar és latin nyelven, mi által a magyar szakirodalmat a külföld előtt nélkülözhetetlenné tette.

Tavalyi ajánlásom alkalmával volt szerencsém ötvenöt darab állattani dolgozatának jegyzékét részletezve bemutatni, s miután azok elősorolása a mult évi Értesítő 3. számában a 145. és 146. lapokon foglaltatik, azt itt ismételné feleslegesnek tartom.

Azóta még két nagyobb s jelentékeny dolgozata jelent meg:

1. *A magyar fauna fémdarázsai.* (Chrysididae faunae Hungaricae.) A M. T. Akadémia által a Vitéz-féle jutalommal 1882-ben koszorúzott pályamű. (A M. T. Akadémia III. osztályának külön kiadványa. 1882. III. szám).

E művének megkoszorúzása által, maga a t. Akadémia elismerte Mocsáry jelességét és érdemét.

E munka a külföld részéről is a legkedvezőbb fogadtatásban részesült, mert a synonymok gondos tanulmányozása és összeállítása által, melyet eddig még senki sem kísérelt meg, s az európai fajok egy részénél elkövetett tévedések helyreigazítása és a prioritások kimutatása által — úgy, hogy ezentúl 23 fajnak csak a magyarországi 79 faj közül ezentúl más neve lesz, mint volt eddig — az Akadémiának egyik igen keresett kiadványa leendő, nemcsak a hazában, de miután részben latin nyelven is van írva, a külföldi szakemberek előtt is.

2. *Literatura Hymenopterorum*. (Természettajzi Füzetek. VI. köt. 1882. 122. lap — 7 $\frac{1}{2}$ ív), mely a hymenopterák világirodalmát ismerteti, latin bevezetéssel. E munkát, miután idáig csak mint külön lenyomat jelent meg, van szerencsém ide mellékelve bemutatni.

Ebben a hymenopterák világirodalmának összeállítása régen érzett hézagot tölt be, mintegy 4000 kötet állattani munka ezekre vonatkozó részének összeállítása által. A hymenopterákkal foglalkozó bármely nyelvű entomologus, nélkülözhetetlen segédkönyvet nyert e repertoriumban.

Ily sikeres és eredménydús tevékenység méltán megérdemli a tek. Akadémia elismerését, **miért** Mocsáry Sándor urat levelező tagúl ajánlani újlag bátorodom.

11. Wágner László levelező tagúl ajánlva

G a l g ó c z y K á r o l y levelező tagtól.

Hivatkozva tavalyi előterjesztésemre, melylyel dr. Wágner László műegyetemi tanár urat a M. T. Akadémia III. osztályába levelező tagságra ajánlottam, ezen ajánlásomat, az ott kifejtett indokok alapján, ezúttal annak kiemelésével ismétlem, hogy dr. Wágner László irodalmi érdemeit azóta is szaporította és szaporítja folyvást, miután tanári foglalkozásán kívül, a »Földmívelési érdekeink« című gazdasági szaklapot folyvást szerkeszti.

A múlt évi ajánlás így szól:

»Dr. Wágner László mintegy 22 év óta működik már az irodalom, különösen a mezőgazdasági irodalom terén, a hol kifejtett szorgalmáról és kitartásáról első sorban műveinek alábbi jegyzéke tesz tanúbizonyságot.

A magyar kir. József-műegyetemen szintén a mezőgazdasági tudományok nyilvános rendes tanára lévén, a tudomány terjesztését a tanári szószékről is eredménynyel gyakorolja.

Mellette szól több bel- és külföldi kiténtetés is, melyet részint irodalmi, részint tudományossággal kapcsolt társadalmi működésével már eddigel is több oldalról kiérdemlett. 1867-ben a párisi, 1872-ben a lyoni, 1873-ban a bécsi világkiállításon foglalkozott királyi biztosi és bíráló bizottsági tag minőségben, gazdasági congressusokon több ízben alelnökséggel is lett megtisztelve, az Országos magyar gazdasági egyesületnek 1877. óta igazgató-választmányi tagja, a párisi Société nationale d' agriculture de France, mely szervezetére megegyez a párisi Académie des sciences levelező tagságával, — a párisi Société d' Acclimatisation magyarországi kultánácsosává, — a Société des agriculteurs de France osztrák-magyar irodalmi képviselőjévé választással tisztelte meg. stb.

Dr. Wagner László irodalmi műveinek jegyzéke.

I. Önálló nagyobb munkák:

A. Gazdasági művek:

1. »A természettan elvei, alkalmazásukban a gazdaságra, különös tekintettel Magyarország gazdasági viszonyaira.« Pesten, Heckenast. 1868. (kis 8-ad rét, 340 oldal).
2. »Landwirthschaftliche Pflanzenproduktionslehre.« Budapest, Heckenast (Franklin), 1874. (nagy 8-ad rét, 576 oldal).

B. Gazdasági technológiai művek:

3. »Gazdasági műszaki vegytan.« Pest, Heckenast (Franklin társulat), 1870. (nagy 8-ad rét, 423 oldal).
4. »Tabakbau u. Fabrikation mit besonderer Berücksichtigung der im Handel vorkommenden Tabaksorten, der Kultur und chemischen Analyse, Verfälschungen, sowie Toxicologie des Tabakes«. 3-ik kiadás. Weimar, B. F. Voigt, 1841. nagy 8-ad rét, 365 oldal).
5. Bierbrauerei mit besonderer Berücksichtigung des vom Pasteur aufgestellten neuen Verfahrens der Bierfabrikation«. 5-ik kiadás. Weimar, B. F. Voigt, 1877. (nagy 8-ad rét, két kötet, 1156 oldal).
6. »Stärkefabrikation«. Egyszersmind Otto-Birnbaum »Lehrbuch der landwirthschaftlichen Gewerbe« című munkája VII-dik kiadásának 4-dik kötete. Braunschweig, F. Vieweg & Sohn, 1876. (nagy 8-ad rét, 719 oldal).

C. Az állattenyésztés köréhez tartozó munka:

7. »Molkereiwesen«. Weimar, B. F. Voigt, 1881. (nagy 8-ad rét, 297 oldal).

II. Rőpiratok, füzetek stb.

1. Hivatalos jelentések az 1867-ik párisi és 1873-ik bécsi világkiállításokról.
2. Magyarország mező- és közgazdasági viszonyait ismertető, 1867. óta majdnem évenként megjelenő tudósítások Komers »Jahrbuch für Landwirth« című munkájában. Külön lenyomatban is megjelent dolgozatok. Prag, Calve, 1867—1882.
3. Tudósítások Magyarország gazdasági viszonyairól, a budapesti kereskedelmi és iparkamara évkönyveiben. 1880—1881.
4. Tudósítások Magyarország gazdasági viszonyairól a prágai »k. k. statistische Bureau für Böhmen« évkönyveiben 1875—1881.

III. Általa szerkesztett szaklapok:

1. »Gazdasági Közlöny« 1869. és 1870.
2. »Földmívelési Érdekeink« 1876—1882.
3. »Falusi Gazda« 1876—1882.

IV. Szaklapokban megjelent dolgozatok:

A. Belföldi szaklapokban:

Számos cikk és nagyobb dolgozat a »Földmívelési Érdekeink«, »Gazdasági Közlöny«, »Falusi Gazda«, »Gazdasági Lapok«, »Természettudományi Közlöny«, »Természet«, »Pester Lloyd«, »Land- und Forstwirthschaftliche Zeitung (Budapest)«, stbben.

B. Külföldi szaklapokban :

Számos czikk a »Journal d' agriculture pratique« (Páris), »Bulletin de la Société d' acclimatisation« (Páris), »Bulletin de la Société des agriculteurs de France« (Páris), »Wiener landwirthschaftliche Zeitung«, »Neue freie Presse«, »Presse«, Landwirthschaftliches Beiblatt der Presse«, »Weltausstellungs-Zeitung der Neuen freien Presse«, »Prager landwirthschaftliche Zeitung«, stb. czímű szaklapokban.

12. Weinek László levelező tagúl ajánlva

Kondor Gusztáv levelező tagtól.

Dr. Weinek Lászlót, boldogúlt báró Eötvös József még 1870-ben állami költségen külföldre küldötte, hogy csillagászati tanulmányait tökéletesbítse és befejezze. A benne helyezett várakozásnak teljesen megfelelt, részint a lipcei, részint a berlini csillagászati observatoriumokban sikeresen munkálkodott. 1873-ban Trefort miniszter ő excellentiája külföldi ösztöndíját még egy évre meghosszabbította. 1874-ben a Vénus átvonulásának észleletére kiküldött német birodalmi expedícióban, mint csillagász, a Kerguelen-szigeten és ezen expedíció elő- és utómunkálataiban tevékeny részt vett.

Irodalmi munkásságának eredményeit alább sorolom fel. Munkái szakképzettségét, tényleges és folytonos szaktudományi buvárkodását kétségen kívül helyezik.

1. 1872. Beobachtungen des grossen Sternschnuppfalls am 27. Nov. 1872. in Leipzig, und Ableitung des Radiationspunktes. — »Astronom. Nachrichten. 1873.«
2. 1872. Geographische Breite von Leipzig (Pleissenburg) und Messung eines Azimuthes der Richtung Pleissenburg-Petersberg. — (Halle).
3. 1872. Vorausberechnung des Venusdurchganges 1874. (Jelentés a m. kir. vall. és közokt. miniszterhez).
4. 1873. Längendifferenz Leipzig-Grossenheim.
5. 1873. Längendifferenz Leipzig-München. Bestimmung der geographischen Länge zwischen Leipzig-München durch die Prof. Bauernfeind und Bruhns und deren Assistenten : Seeliger, Weinek und Franke. 1876.
6. 1874. Astronomische und phot. Beobachtung des Venusdurchganges von 1874. (9. Dec.) auf der Kerguelen-Insel.
7. 1875. Längendifferenz Leipzig-Wien : Neue Bestimmung der Länge zwischen Leipzig-Wien unter Leitung des Prof. Bruhns und Oppolzer, von Dr. Weinek und Oberlieutenant v. Steeb. 1880.
8. 1876. Beobachtungen am Leipziger Meridiankreis. »Astronomische Nachrichten 1877.«
9. 1877. Zeichnungen des Mars während seiner Opposition 1877. und eine Zeichnung des Zodiakallichtes in den Tropen 1875. »Bericht der k. sächsischen Gesell. d. W. 1878.«
10. 1877. Beobachtung einer Mondfinsterniss und Plejadenbedeckung. (Astron. Nachrichten).
11. 1877. Beobachtung der Marsopposition am Leipziger Meridiankreise in 42 Nächten.

12. 1877. Beobachtungen am Leipziger Meridiankreise. (Jahresbericht der astr. Vierteljahrschrift. (1877—1881).
13. 1877. Ausmessung und Discussion der deutschen Expeditions Venusphotographien vom 9. Decemb. 1874, und Ableitung der Sonnenparallaxe. (1876—1881.)
14. 1878. A német birodalmi Venusexpeditio a Kerguelen szigeten. »Term. tud. Közlöny. X. köt.«
15. 1878. Astronomische und phot. Beobachtungen des Merkurdurchganges vom 6. Mai. 1878 in Leipzig.
16. 1879. A jóreménység-fokától Kerguelen szigetéig. »Term. tud. Közl. XII. köt.«
17. 1879. Absolute electromagnetische Massbestimmungen in Leipzig. (Pleissenburg) angestellt im Verein mit Prof. Weber, Zöllner und Riecke.
»Electromagnetische Widerstandmessungen nach absoluten Masse in den Ber. der kön. sächsisch. Gesell. der Wissenschaft. 1880.«
18. 1880. Ueber Brennweiten und Focusdifferenz-bestimmung beim Photoheliographen. 1880.
19. 1880. »Die Photographie in der messenden Astronomie, insbesondere bei Venus-vorübergängen.«
20. 1880. A csillagok távolsága és a Venus-átvonulások. Term. tud. Közlönyh XII. kötet.
21. 1880. Az instrumentális fényhajlás szerepe egy Venusátvonulás phot. fölvetélénél. A m. tud. Akadémia ért. VII. kötet.
22. 1881. Az üstökösökről. Term. tud. Közlöny XIII. köt.
23. 1882. »Beiblättern zu den Annalen der Physik u. Chemie«. Bd. VI.

13. Auwers Arthur kültagúl ajánlva

Konkoly Miklós levelező tagtól.

Auwers Arthur berlini akadémiai csillagász, a berlini Akadémia valóságos tagja, a német »Venus-commission« elnöke. Tanulmányait Göttingenben végezte, később számoló volt Hansen mellett Götában, míg observator lett Königsbergben.

Auwers állított fel egy fundamentális rendszert, a végre, hogy annak segítségével a különböző csillag-katalogusokat egymáshoz viszonyítva reducálni könnyen lehessen. Továbbá új vizsgálatokat tett a königsbergi heliometeren s kiszámította 61 Cygni parallaxisát; a változó sajátmozgásait az állócsillagoknak, azokat zavaró sötét testek által magyarázta ki; újból reducálta a Piazz- és Bradley-féle csillag-katalogusokat, mi igen terjedelmes és nagy fáradsággal járó munka volt, s ennek az eredményén alapszik az állócsillagok saját mozgásainak ismerete s vele naprendszerünké.

Auwers állította fel a fundamentális rendszert azon óriási katalogus számára, melyet az »Astronomische Gesellschaft« szervezett és ad ki, mely társulatnak ő az elnöke.

Auwers elnöke a német »Commission für die Beobachtung des Venus-Durchganges«, melyben 1874. óta igen tevékeny részt vett. 1874-ben Luxorban volt, a nevezett tünemény megfigyelésére, s 1882-ben a Magellán-csatornában levő Punta-Arenasban. Azonkívül részt vett Auwers az 1868-ki totális napfogyatkozás megfigyelésében Kelet-Indiában s még más több napfogyatkozás megfigyelésében. Auwers a berlini »Rechnungsbureau« főnöke, mely a »Berliner Astronomisches Jahrbuch«-ot adja ki. Auwers dolgozatait leginkább a berlini Akadémia nyomatta ki.

14. Huggins Vilmos kültagúl ajánlva

Konkoly Miklós levelező tagtól.

Huggins Vilmos érdemei az astrophysika terén oly nagyok, hogy hiú remény lenne azokat röviden felsorolni akarni. Ő kortársa Secchinek s egy irányban működtek a nagyérdemű paterrel, s mondhatni: *ők voltak az astrophysika megalapítói*, azon irányban, mely már számos meglepő eredményt hozott napvilágra.

Huggins tette az *első beható* megfigyeléseket az állócsillagok és üstökösök spectrumain; ő határozta meg legelőször, hogy Aldebaran, Sirius és Orionis csillagokban hydrogen, natrium, vas, magnesium s több alkálikus és nehéz ércz létezik, izzó állapotban.

Behatóan tanulmányozta Huggins az üstökösök physikai constitutióját s felismerte, hogy spectrumuk azonos a szénhydrogén spectrumával. Tanulmányozta a ködfoltok spectrumát, s ezekből egy katalogust állított össze, úgyszintén a nap protuberantiáit is tanulmányozta s több táblázatot állított össze a nehéz érczek spectrálvonalainak helyzetéről.

Huggins volt az első, ki kimutatta azt, hogy a spectroscoppal lehetséges azt meghatározni: vajjon egy állócsillag közeledik-e vagy távolodik tőlünk látvonalunkban.

Huggins volt az első, ki legelőször, az általa szerkesztett műszerrel, az állócsillagok, sőt egy-két üstökös spectrumát is fényképezte, s ez által a spectrumok ultraviolet végének tanulmányozására a legfontosabb adatokkal szolgált.

Huggins tanulmányait a durchami egyetemen végezte s mint vagyonos ember, saját maga épített és szerelt föl magának Upper-Tulse-Hilli birtokán London közvetlen közelében egy szép csillagvizsgálót, physikai búvárlatok végett.

Huggins megfigyeléseit s tanulmányait legnagyobb részben a »Royal Society« nyomatta ki, részben kisebb értekezései a »Compte Rendu«-ben, az »Astronomische Nachrichten« s más folyóiratokban jelentek meg.

